

JOAN ALBERT BAN (HAARLEM)
AAN CONSTANTIJN HUYGENS (DEN HAAG)
28 JANUARI 1642
2937

Door Sibrechtje Jansdochter aan Huygens gebracht.

Samenvatting: Ban beveelt de zaak van de brengster van de brief [Sibrechtje Jansdochter] in Huygens' aandacht aan. Zijn gezondheid gaat vooruit. Hij heeft een nieuw geschrift in het Nederlands ['Kort sangh-bericht'] ontworpen, waarvan hij spoedig een gedeelte, samen met het monochord, aan Huygens zal opsturen.

Datering: Zowel Worp als Jonckbloet geven abusievelijk 28 januari 1641 als datum. Bij Worp komt de brief onder de juiste datering nog eens voor.

Over een antwoord van Huygens is niets bekend. Evenmin is het bekend of Huygens in de door Ban genoemd zaak actie heeft ondernomen. Ban schreef opnieuw op 28 januari 1642 (2973).

Primaire bron: Leiden, Univ. Bibl., Cod. Hug. 37: brief (dubbelvel, 20x31cm, a | d; apograaf).

Vroegere uitgaven: Jonckbloet 1882, [Ban] nr. 18, p. CXVII: onvolledig (<Methodum novam ... rem faciam>); abusievelijk 28 januari 1641 gedateerd.

— Worp 3, nr. 2620, p. 137-138: samenvatting; abusievelijk 28 januari 1641 gedateerd.

— Worp 3, nr. 2937, p. 262: fragment (<Jam a duobus ... absolvere>), rest samengevat.

Namen: Sibrechtje Jansdochter; Johannes Spijck; Jan Dirkszoon Visscher.

Titels: 'Institutiones musicæ' (Ban, in voorbereiding); 'Zangh-bericht' (Ban, in voorbereiding).

Glossarium: monochordus (monochord).

Transcriptie

¹Aan Mijnheere

Mijnheere Constantijn Hugens, Ridder, Heere tot Zulicom, Raedt en Secretaris van Zijn Hoogheijd,

in 's-Gravenhage.

Vir illustris ac nobilissime,

Latrix harum tuis verbis mihi salutem dixit, et ex amanuensis tui studiosâ instigatione valetudinis meæ statum inquisivit, et, ut aliquid certi referre posset, petiit à me literas, quibus ego ipse rem exponerem ipsiusque causam pro obtinendâ delicti à marito commissi veniâ commendarem. Miserorum preces supplicationesque nunquam repello, præcipuè ubi probitas et honestum studium emergendi personas commendant. Illius ergo lacrymis et precibus coactus, iterum audeo misellæ causam tuæ nobilissimæ humanitati insinuare et commendare, suppliciter efflagitans, ut datâ oportunitate illi patrociniū tuum impendere non dedigneris, quod ego omni tempore studiosissimè conabor omni obsequio colere quantum potis.

Valetudo hoc ineunte anno (sit tibi felicissimus) melior apparet. Oculus dexter curatus est; sinister eousque perductus, ut videam commodius solito; obest tamen aliquando. Perfecta curatio post bimestre speratur per venesectionem, nunc ex causâ differendam.

Jam à duobus ferè mensibus incepti interdum aliquid scribere, et methodum novam rejectâ priori concepī, quam linguâ vernaculâ triginta capitibus absolvam. Tertiam partem brevi spero transmittere, cum monochordo ligneo etiam absoluto. Videbatur hic posterior labor et ²mihi commodior et studiosis longè utilior, quamquam

1. Adres autograaf.

2. <mihi> autograaf.

eum tibi soli conservatum esse volo, nec divulgandum ³censeo antequam ‘Institutiones musicas’ Latinè absolvero. Si Deus adspiret conatibus meis, hoc anno rem faciam. Tu verò, Mœcenas observandissime, me anima, et ama. Vale. Harlemi, V Kalendas Februarias MDCXLII.

⁴Tuus servus
Joannes Albertus Bannius, 1642.

Vertaling

Aan de heer Constantijn Huygens, ridder, heer van Zuilichem, raad en secretaris van Zijne Hoogheid,

te Den Haag.

Edele heer,

De ⁵brengrster van deze brief heeft mij uit uw naam gegroet en op krachtig aandringen van uw ⁶klerk naar de toestand van mijn gezondheid geïnformeerd, en heeft ook, opdat zij iets met zekerheid mee terug kon nemen, mij om een brief gevraagd waarin ik de zaak zelf en de oorzaak ervan uiteen zou zetten en de zaak zou aanbevelen om vergiffenis te krijgen voor het delict door haar ⁷echtgenoot begaan. Smeebeden en verzoeken van ongelukkigen wijs ik nooit af, vooral niet wanneer ze personen betreffen die tot eerlijke arbeid genegen zijn. Aldus door haar tranen en smeebeden gedreven, durf ik weer de zaak van deze ongelukkige vrouw in uw goedgunstigheid te brengen en aan te bevelen, u smekend oproepend of u bij gelegenheid zich wilt verwaardigen uw bescherming in te zetten die ik, zoveel ik kan, voortdurend met alle toewijding zal proberen te onderhouden.

Mijn gezondheid schijnt met dit nieuwe jaar (waarin ik u alle goeds toewens) beter te gaan. Het rechteroog is genezen; het linkeroog is nu zover open dat ik er beter dan ik gewend was mee kan zien; maar soms is het weer dicht. Ik hoop op volledige genezing over twee maanden door een aderlating die nu vanwege de zaak moet worden uitgesteld.

Toch ben ik al twee maanden geleden weer begonnen met tussendoor iets te schrijven en heb ik, na verwerping van de oudere, een nieuwe ⁸tekst ontworpen, die ik in het Nederlands in dertig hoofdstukken zal afmaken. Een derde deel hoop ik u binnenkort op te sturen, samen met het dan eveneens voltooide houten monochord. Dit laatste werk scheen mij gemakkelijker en voor de belangstellenden veel nuttiger, al wil ik dat het alleen u voorbehouden is. Ik meen dat het niet openbaar moet worden gemaakt voordat ik de Latijnse ‘Institutiones musicæ’ zal hebben voltooid. Als God mijn werk steunt, kan ik dat dit jaar doen. Maar u, mijn beschermer, moet mij aansporen en aan mij denken. Gegroet. Haarlem, 28 januari 1642.

Uw dienaar
Joan Albert Ban.

3. <censeo> autograaf.

4. Kwalificatie en ondertekening autograaf.

5. Sibrechtje Jansdochter.

6. Johannes Spijck.

7. Jan Dirkszoon Visscher.

8. Bans ‘Zangh-bericht.’ De lijst met 31 hoofdstuktitels die Ban met zijn brief aan Huygens van 27 mei 1642 (3003) meestuurde, moet op dit werk betrekking hebben. Het op 11 november 1642 (3182) meegestuurde ‘Zangh-bericht,’ uit tien uitgeschreven hoofdstukjes bestaande, correspondeert *niet* met de hoofdstukkenlijst van 27 mei 1642, evenmin als de tekst van het in 1643 uitgekomen *Kort sangh-bericht* van Ban.